

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
География және табиғатты пайдалану факультеті
География, жерге орналастыру және кадастр кафедрасы

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ
Ғылыми - әдістемелік кеңесінің
2020 ж. «22» маусым мәжілісінің
№ 6 хаттамасымен бекітілген
Оқу жұмысы жөніндегі
проректор
_____ А. К. Хикметов

«8D07303 – ЖЕРГЕ ОРНАЛАСТЫРУ» МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША
PhD ДОКТОРАНТУРАҒА ТҮСУШІЛЕРГЕ АРНАЛҒАН
ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

АЛМАТЫ 2020

Бағдарлама «8D07303 – Жерге орналастыру» мамандығы бойынша мемлекеттік жалпы білім беру стандартына сәйкес жасалған. Бағдарламаны құрастырушылар: г.ғ.д., проф. Нүсіпова Г.Н., г.ғ.к., доцент Тоқбергенова А.А., э.ғ.к., Турганалиев С.Р.

Бағдарлама география, жерге орналастыру және кадастр кафедра мәжілісінде қарастырылған

2020 ж. _____ № ____ хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ Нүсіпова Г.Н.

География және табиғатты пайдалану факультетінің әдістемелік бюросында мақұлданған

2020 ж. _____ № ____ хаттама

Әдістемелік бюро төрағасы _____ Сағымбай Ө.Ж.

Ғылыми кеңес мәжілісінде бекітілген

2020 ж. _____ № ____ хаттама

Ғылыми кеңес төрағасы,

факультет деканы _____ Сальников В.Г.

Ғалым хатшы

_____ Абдреева Ш.Т.

МАЗМҰНЫ

1. «8D07303 – Жерге орналастыру» мамандығы бойынша түсу емтиханының мақсаттары мен міндеттері

Дайындық бағыт бойынша PhD докторантураға түсу емтиханы тәжірибелік және теориялық дайындығын анықтауы үшін арналған және оқытылу үшін талаптарына дағды, білімдерінің сәйкестігін анықтау мақсатымен жүргізіледі.

Түсу емтиханның формасы – жазбаша-ауызша араласқан емтихан. Емтихан тапсырушылары емтихандық билеттің сұрақтарына өз жауабын жауап парақтарына жазып, жауабын емтихандық комиссия алдында ауызша қорғайды. Егер түсуші (талапкер) апелляцияға ұсынса шешімі жауап парақтарына жазғаны бойынша шешіледі.

2. «8D07303 – Жерге орналастыру» мамандығы бойынша PhD докторантураға түсуші тұлғалардың даярлық деңгейлеріне қойылатын талаптар

PhD докторантураның білім беру бағдарламасын меңгергісі келген тұлғалардың білімінің алдыңғы деңгейі – жоғарғы оқу орнынан кейінгі білім болу керек.

PhD докторантураға азаматтардың қабылдау реті жоғарғы оқу орнынан кейінгі білімнің кәсіби оқыту бағдарламасын іске асыратын білім ұйымдары қабылдайды және бір үлгідегі ережелерімен сәйкес бекітіледі. Мамандығы «8D07303 – Жерге орналастыру» болу керек.

PhD докторантураға түсу емтиханында алдыңғы әзірлеудің негізгі пәндері бойынша білімдердің тереңдігін, ғылыми зерттеу потенциалын көрсетуі керек, бұл PhD докторантураның білім беру бағдарламасының табысты игеруі үшін жеткілікті де, қажетті болып табылады.

Түсуші қазіргі әдебиетпен өзіндік жұмыс істей білуін, заманауи гидрология саласында өз табыстарын авторлық жариялаулар, дипломдар, сертификаттар және т.б. түрінде көрсете білу керек.

3. Білім беру бағдарламасының пререквизиттері:

- Жерді пайдалануды аумақтық жоспарлау;
- Арақашықтықтан зерделеу негізіндегі жер мониторингі жүйесі;
- Жер ресурстарын оңтайлы бөлудің экономикалық негіздері;
- Жерді пайдалануды ландшафттық-экологиялық жобалау.

4. Пәндер бойынша емтихан тақырыптарының тізімі:

- Жерді пайдалануды аумақтық жоспарлау.
- Арақашықтықтан зерделеу негізіндегі жер мониторингі жүйесі.
- Жер ресурстарын оңтайлы бөлудің экономикалық негіздері.

- Жерді пайдалануды ландшафттық-экологиялық жобалау.

Пән «Жерді пайдалануды аумақтық жоспарлау»

1. Әкімшілік-аумақтық территорияларды аумақтық жоспарлау мен жерге орналастырудың құрылымы мен мазмұны.
2. Жер ресурстарын басқарудағы әкімшілік-аумақтық территорияларды аумақтық жоспарлау мен жерге орналастырудың атқаратын рөлі, мәні және алатын орны.
3. Жерді пайдалануды жоспарлаудың функциялары мен принциптері.
4. Жоспарлы іс-шаралардың негізгі әдістері.
5. Жерді қорғау және пайдалануда ақпараттық қамтамасыз ету және жерді қорғау мен жоспарлаудың тиімділігі.
6. Аумақтық жер пайдалануды жоспарлау жөніндегі құқықтық, экономикалық және басқа да аспектілер.
7. Әлемнің және еліміздің жер ресурстары жайлы білімін пайдалану арқылы аудан, облыс, ел аумағындағы антропогендік әсерді азайту мақсатындағы іс-шаралар.
8. Елді мекендерді дамытуды жоспарлау және аумақтық аймақтау әдістерін пайдалану.
9. Әкімшілік территориялардың шекарасын белгілеу, оның инженерлік жабдықтарының жобаланған элементтердің орналастыру.
10. Жерді пайдалануды жоспарлау бойынша техникалық-экономикалық негіздемесі.
11. Басқарудың және шаруашылық дамытудың салааралық және өңіраралық деңгейінде алқаптарды қайта бөлу, зоналық жер пайдалану мен жер иеленуді қалыптастыру, экологиялық, әлеуметтік және өндірістік инфрақұрылымды орналастыру.
12. Жерге орналастыру, жобалау және басқа да жұмыстарда қазіргі заманғы автоматтандыру технологиясын пайдалану.
13. Жерді пайдалануды аумақтық жоспарлау саласында тәжірибелік зерттеулер жүргізу.
14. Жерге орналастыру, аумақтық жоспарлау сұлбаларында аумақты ұйымдастыру, жоспарлау, жобалау материалдарын қолдану.

Пән «Арақашықтықтан зерделеу негізіндегі жер мониторингі жүйесі»

1. Жер ресурстарының ағымдағы жағдайын қашықтықтан зондтауды пайдалана отырып, зерттеу қабілетін қалыптастыру.
2. Әртүрлі мақсаттағы жер ресурстарына мониторинг жүргізу принциптері.
3. Жер ресурстарын пайдалану және қорғау жөніндегі алдын-ала әзірлеу және болжау материалдарын (құжаттарды) дайындау әдістемесі.

4. Жер мониторингі үшін спутниктік суреттерді, аэрофотосуреттердегі деректерді пайдалану.

5. Жерге орналастыру және кадастрлық қызметте ағымдағы проблемаларды талдау.

6. Мониторинг кезеңдері мен түрлері, мониторингтік қызметті ұйымдастыру, әртүрлі мақсаттағы жер бойынша мониторинг, түрлі суреттердегі ақпаратты алу және дешифрлеу әдістері, жерді қорғау және мониторинг проблемасы, жер мониторингіндегі мемлекеттің рөлі.

7. Жер ресурстарын, жылжымайтын мүлік, жерге орналастыру жұмыстарында басқару қағидаларын қолдану.

8. Жер ресурстарын қорғау және пайдалану, жоба алды және болжау материалдарын (құжаттарын) әзірлеу әдістері.

9. Жер мониторингі үшін ғарыштық түсіріс, әуе түсіріс мәліметтерін пайдалану.

10. Жерге орналастыру және кадастрлық қызметтің қазіргі заманғы мәселелерін талдау.

11. Жерге орналастыру мақсатындағы геоақпараттық талдаудың әдістері мен тәсілдері.

12. Әртүрлі ақпараттың жүйелік талдауын жүргізу.

13. Ландшафтық жоспарлау әдісін қолдану.

14. Ландшафтық зерттеу әдістері.

Пән «Жер ресурстарын оңтайлы бөлудің экономикалық негіздері»

1. Эконометрика негіздері және ГАЖ технологияларды пайдалана отырып, жер ресурстарын бөлуде экономикалық оңтайландырудың заманауи әдістерін зерделеу.

2. Жер пайдалануды жоспарлауда техникалық, экономикалық және құқықтық негіздері.

3. Өндірісте материалдық ағындарды оңтайландыру.

4. Жерге орналастыру жобасындағы экономикалық-математикалық проблемаларды шешу.

5. Жер ресурстарын ұтымды бөлу мақсаттары үшін ГАЖ қолдану.

6. Жер пайдалануды мемлекеттік реттеу мәселелері.

7. Жер пайдалану құрылымындағы өзгерістер. Жерді мемлекеттік бақылау мен қорғау, жерді ұтымсыз пайдалану мәселелері.

8. Жер экономикасында және ГАЖ қолданбалы бағдарламаларын пайдалану.

9. Жер пайдалануды жоспарлаудың құқықтық және техникалық-экономикалық негіздерін.

10. Өндірістегі материалдық ағымдарды жетілдіру.

11. Жерге орналастыру жобаларында экономикалық-математикалық міндеттерді шешу.

12. Жер ресурстарын басқару және ғылыми зерттеу мақсатында ГАЖ қолдану.

13. Модельдеу және жобалауды пайдалана отырып әртүрлі жерге орналастыру жұмыстарын шешу.
14. Жер ресурстарының өңірлік зерттеу болашағы.
15. Өңірлік жер пайдалану жүйесін жетілдіру.

Пән «Жерді пайдалануды ландшафттық-экологиялық жобалау»

1. Ландшафты дизайн саласындағы шешімдерді қалыптастыру.
2. Ландшафт және экологиялық жобалау мақсаттары үшін ландшафт негіздерін қолдану.
3. Дизайндық ортада және заманауи мәдениет саласында ландшафттық дизайнның рөлін талдау.
4. Ландшафт жоспарлау теориясының негізінде ландшафты дизайн негіздерін қолдану.
5. Экологиялық көрсеткіштерді ескере отырып ландшафты дизайн саласындағы әдістемелер мен дағдыларды дамыту.
6. Ландшафты жобалаудың қолданбалы есептерін шешу үшін ландшафттық дизайн түрлері мен кезеңдерін зерттеу.
7. Ландшафт дизайнының экономикасы және оның нәтижелерін практикада қолдану.
8. Ландшафтардың антропогендік әсерге тұрақтылығы.
9. қазіргі кездегі ландшафтың кеңістіктік-уақыт ұйымдастырылуын жүйелеу;
10. Табиғатты қорғау және ландшафтық жобалаудың ғылыми-әдістемелік қағидаларын және халықтың экологиялық қауіпсіздік қағидасын олардың қызығушылығын есепке ала отырып қолдану.
11. Ландшафтық жобалау барысында заманауи ақпараттық технология және бағдарламаларды қолдану.
12. Ландшафтық жобалау негізінде ландшафтарды пайдаланудың экологиялық шектелуін есепке алудың экологиялық бағасын беру.
13. Мәліметтердің корреляциялық-регрессивті талдауын қолдану.
14. Жылжымайтын мүлікті басқарудың экономикалық міндеттерін шешу үшін математикалық бағдарламалау әдісін қолдану.
15. Экономикалық үрдістердің болашақ дамуын және жағдайын бағалау.
16. Өңірлік жер ресурстарын пайдалану және жерге орналастыру нысандарының болашақ даму жоспарларын негіздеу мен болжауда математикалық модельдеу және эконометрия әдістерін қолдану.

5. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиет

1. Проблемы современного землепользования: оқу құралы. / А.А. Варламов, Д.А. Шаповалов, П.В. Ключин // Жалпы редакциясын басқарған А.А. Варламов. – М.: ГУЗ, 2012. – 236 б.

2. Государственный кадастр недвижимости. Оқулық / А.А.Варламов, С.А. Гальченко; под общей ред. А.А. Варламова. - М.: Колос 2012. – 678 б.
15. Государственные современные проблемы землепользования. Оқу құралы. – М.: ГУЗ, 2010.
16. Картография и ГИС. Оқу құралы / Раклов В.П. - М.: Академический Проект, 2011. —214 б.
17. Геоинформационные системы. Оқу құралы / Журкин И.Г., Шайтура С.В. – М.: КУДИЦ-ПРЕСС, 2009.- 272 б.
18. ҚР Жер кодексі. - Алматы: ЮРИСТ, 2014, 104б.
19. А.А.Варламов. Земельный кадастр. Управление земельными ресурсами.Т.2, -М., КолосС, 2014, 527б.
20. Б. Оспанов, Д Дюсенбеков. Земельные ресурсы и земельная реформа в РК. Алматы, 2011, 351б.
21. Есполов Т.И., Сейфуллин Ж.Т., Сейтхамзина Г.Ж. Экономико-правовой механизм управления земельными ресурсами - Алматы, 2006-316б.
22. А.А.Варламов. Земельный кадастр: 1т. Теоретические основы государственного земельного кадастра. - М: КолосС, 2003.366б.
23. Сейфуллин Ж.Т., Государственный земельный кадастр РК. Электронное учебное пособие. – Алматы, 2011
24. Казакстан Республикасы Конституциясы - Алматы: «Қазакстан, 1995.
25. Жер туралы заңнамалар. Нормативтік актілер жиынтығы –Алматы. Юрист, 2007.

Қосымша әдебиеттер

1. Нормативно-методическое обеспечение государственного кадастра недвижимости: жоғарғы оқу орны магистрлеріне арналған оқу құралы: бағыты 120700 "Жерге орналастыру және кадастр" мамандығы, "ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК КАДАСТРЫ". А.А. Варламов, С.А. Гальченко, Н.П. Рулева, О.Б. Раевская, Р.В. Жданова; Жерге орналастыру жөніндегі мемлекеттік ун - т; каф. жер пайдалану және кадастр. - М., 2012. -245 б.
2. Варламов А.А. Система государственного и муниципального управления: оқулық. гр. УМО/ А.А. Варламов; Гос. ун-т по землеустройству. - М., 2014. 450 с. (Учебники и учеб. пособия для студентов высших учебных заведений).
3. Государственное и муниципальное управление с использованием информационных технологий / В.В. Иванов, А.Н. Коробов. - М.: ИНФРА-М, 2013. - 381 б. - (Ұлттық жобалар).
4. Информационные технологии в экономике и управлении: учебник / под ред.В. В. Трофимова. - М.: Юрайт, 2011. - 478 с.
5. Варламов А.А. Управление земельными ресурсами. Земельный контроль (надзор): ЖОО бакалаврларына арналған оқу құралы: бағыты 120700 "Жерге орналастыру және кадастр". Жерге орналастыру жөніндегі ун-т; каф. жер пайдалану және кадастр. - М., 2012. - 171 б.

5. Мишустин М.В. Информационно-технологические основы государственного налогового администрирования в России: Монография/ М. В. Мишустин. - М.: Юнити, 2005. - 251 б.

6. Теория и методы управления земельными ресурсами в условиях многообразия форм собственности на землю: монография/ А.А. Варламов гыл. ред. Жерге орналастыру жөніндегі ун - т; Каф. жер пайдалану және жер кадастры. - М., 2006. - 342 б.

3. Земельный кадастр: Учебно-практическое пособие / Варламов АЛ., Гальченко С. А. и др. — М.: ГУЗ, 2001. — 384 с.

4. Земельный кадастр: т.3. Государственные регистрации и учет земель: учебник. / Варламов, А.А., Гальченко, С.А. - М.: КолосС, 2006.-С.339-354.

5. Землеустройство. т.3. Землеустроительное проектирование. (Межхозяйственное территориальное землеустройство): учебник /Волков С.Н. - М.: Колос, 2002. - с. 189 - 247.

6. Методические рекомендации по проведению межевания объектов землеустройства: / РОСЗ ЕМ КАДАСТР, 2002. - 18 с.

7. Методические указания по проведению землеустройства и подготовки документов для проведения государственного кадастрового учета земельных участков при разграничении государственной собственности на землю: / РОСЗЕМКАДАСТР, 2002. - 29 с.

8. Картография / Берлянт А.М. — М.: Аспект Пресс, 2002.

9. Основы геоинформатики. В 2-х книгах. Уч. пособ. / Капралов Е.Г., Кошкарёв А.В., Тикунов В.С. и др. Под ред. В.С. Тикунова. -М.: Издательский центр Академия, 2004. - кн. 1- 352 с., кн. 2 -348 с.

10. Электронные ресурсы, предоставляемые Национальным электронно-информационным консорциумом (НЭИКОН) (например, Springer, Nature, Sciense и др.), научной электронной библиотекой (НЭБ), поисковой системой федерального портала Российского образования, поисковой системой научной информации Srkirus, базой государственных стандартов, Российским центром нормативно-технической документации и др.

6. «8D07303 – Жерге орналастыру» мамандығы бойынша түсу емтиханының нәтижелерін бағалау шкаласы

Әріптік жүйе бойынша бағалау	Балдардың сандық эквиваленті	% мазмұндама	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
А	4,0	95-100	Үздік
А-	3,67	90-94	
В+	3,33	85-89	Жақсы
В	3,0	80-84	
В-	2,67	75-79	
С+	2,33	70-74	Қанағаттанарлық
С	2,0	65-69	
С-	1,67	60-64	

D+	1,33	55-59	Қанағаттандырылмайтын
D	1,0	50-54	
FX	0,5	25-49	
F	0	0-24	

Емтихан билетінің әр сұрағына жауаптары 100-балдық шкалада бағаланады. Түсу емтиханның қорытынды бағасы ретінде барлық жауаптардың орташа арифметикалық бағасы алынады.

Түсу емтихан пәндері бойынша емтихандық бағалау шарттарын анықтауда келесі критерийлерді басшылыққа алу ұсынылады:

«Өте жақсы» бағасы (100- 90 балл) түсушіге емтихан билетінің барлық сұрақтарына және қосымша қойылған сұрақтарға нақты әрі толық дұрыс жауап берсе қойылады. Емтиханда шығарылған материалды қатаң логикалық пен жүйелі айтуды білу және сонымен қатар барлық курстардың жиынтығы бойынша қосымша ғылыми әдебиеттерді кеңінен қолдануды білу. Түсуші курстардың түсініктерімен категорияларымен, заманауи ғылыми мектептердің әдістемесін және білім жиынтығының зерттеу әдістемесімен еркін меңгереді.

«Жақсы» бағасы (89-75 баллов) түсушіге емтихан билетінің барлық сұрақтарына және қосымша қойылған сұрақтарға нақты әрі толық дұрыс жауап берсе қойылады. Айтылған материал жоғарғы деңгейдегі логикамен және жүйелілігімен сипатталады. Сонымен қатар, емтиханға шығарылған сұрақтарға барлық курстардың жиынтығы бойынша қосымша ғылыми әдебиет көздерін пайдаланады. Түсуші курстардың түсініктерімен категорияларымен, заманауи ғылыми мектептердің әдістемесін және білім жиынтығының зерттеу әдістемесімен жақсы меңгереді.

«Қанағаттанарлық» бағасы (74- 50-баллов) түсушіге қойылады, егер де емтиханға шығарылған сұрақтарына жалпы түсініктемелерін көрсетеді. Қосымша сұрақтарға курстың негізгі түсініктемелерін түсінуін көрсете алса. Айтылған материал жоғарғы емес деңгейдегі логикамен және әлсіз жүйелілігімен сипатталады. Сонымен қатар, тек негізгі ұсынылған әдебиеттерден алынған білімдерді көрсетеді, ал қосымша ғылыми әдебиеттерді пайдаланбайды. Түсуші курстардың түсініктерімен категорияларымен, заманауи ғылыми мектептердің әдістемесін және білім жиынтығының зерттеу әдістемесімен әлсіз меңгереді.

«Қанағаттанарлықсыз» бағасы (49 – 0 баллов) түсушіге қойылады, егер де емтиханға шығарылған сұрақтарына жалпы түсініктемелерін көрсете алмаса. Қойылған қосымша сұрақтарға курстардың негізгі түсініктерін және категорияларын аша алмай жауап берсе. Айтылған материал жоғарғы деңгейдегі логикасы және жүйелілігі жоқ болуымен сипатталады. Сонымен қатар, негізгі ұсынылған әдебиеттерден алынған білімдерді нашар көрсетеді, ал қосымша ғылыми әдебиеттерді пайдаланбайды. Түсушіге курстардың түсініктерімен категорияларымен, заманауи ғылыми мектептердің әдістемесін және білім жиынтығының зерттеу әдістемесімен меңгермейді.